

Secr. Gerard Thijssen
Rozenbloemstraat 34,
4921 KG Made
Tel: 0162-683323
Mail: heemkundemadedrimmelen@gmail.com

NIEUWSBRIEF 5

jaargang 22 november 2019

Graag nodigen wij u uit voor een lezing van Herman Teerhöfer

Wanneer: woensdag 4 december a.s.

Waar: Hotel-partycentrum 't Trefpunt te Made

Tijdstip: 20.00 uur

Toegang gratis en introducees zijn welkom

Lezing Herman Teerhöfer woensdag 4 december 2019.

**Lezing over krachtbronnen in de getuigenissen van Auschwitzoverlevenden in het licht van tolerantie, verdraagzaamheid, vrijheid en vrede.
Zijn drijfveer is dat hun bijzondere getuigenissen verder verteld worden!**

Herman Teerhöfer heeft 83 overlevenden van Auschwitz (in de leeftijd van 81 tot 97 jaar) geïnterviewd in Nederland, België, Duitsland, Israël, Engeland, en Zweden.
Dit alles in de afgelopen negen jaar.

In de lezing doet Herman **verslag van de interviews** en gaat hierbij in op de vraag waaruit mensen kracht putten in dergelijke extreme omstandigheden.
Ook geeft hij antwoord op de vraag hoe deze mensen om zijn gegaan met hun traumatische ervaringen en zin gegeven hebben aan hun verdere leven.

Aan de hand van korte video-interviewfragmenten (2 à 5 min) die Herman met Nederlandse Auschwitzoverlevenden gehouden heeft, licht hij toe hoe zij zich geestelijk staande hebben gehouden in Auschwitz en verschillende andere kampen, balancerend tussen hoop en vrees.

Herman kan **levendig en gepassioneerd** vertellen, afgewisseld met audiovisuele videofragmenten. Hij laat alleen overlevenden van Auschwitz in woord en beeld zien, **geen beelden van Auschwitz.**

De overlevenden, meestal 90 plussers vertellen in balans en krachtvol hun verhaal.

Geïnterviewden hebben in verschillende kommando's in Auschwitz gewerkt, zoals in het Auschwitzorkest, het Canada commando, het Philipscommando (Philips - Kamp Vught), het medisch commando als arts etc.

Hun levensverhaal vormt het uitgangspunt.

De unieke getuigenissen (sommigen hebben Anne Frank meegemaakt in Westerbork en Auschwitz) zijn voorbeelden van het zoeken naar krachtbronnen (geloof/zingeving) om weerstand te bieden aan gevangenschap, onderdrukking, ervaringen in Auschwitz en herinneringen aan dit vernietigingskamp en aan andere concentratiekampen, zoals kamp Westerbork, kamp Vught, Buchenwald, Bergen-Belsen.

Hun levenskracht kan een voorbeeld zijn voor ons.

Hun getuigenissen vormen ook een appèl tegen discriminatie en voor meer tolerantie in onze huidige samenleving.

Vrede blijft een breekbaar begrip.

Herman Teerhöfer (1975) is als geestelijk verzorger en theoloog werkzaam in drie verpleeghuizen in Tilburg. Zowel professioneel als privé zeer begaan met de vraag hoe mensen zingeven aan hun leven en de vraag waar mensen kracht uit putten, vooral wanneer zij zich onder moeilijke omstandigheden bevinden.

Hij heeft pastoraaltheologie gestudeerd aan de Universiteit van Tilburg en heeft een tweejarige postacademische klinische pastorale vorming afgerond aan de Radboud Universiteit van Nijmegen.

Zijn aandachtsgebieden zijn: geestelijke zorg aan ouderen, palliatieve zorg, getuigenissen over de Tweede Wereldoorlog, in het bijzonder levensverhalen van Auschwitzoverlevenden.

Heemkundekring Made en Drimmelen mocht dit jaar weer een geweldig bedrag ontvangen van het Rabo Club Support. U heeft dit jaar weer massaal op ons gestemd en zodoende is er € 736,34 op onze rekening gestort. Hartelijk dank daarvoor. Wij zullen er uiteraard voor zorgen dat het geld goed besteed gaat worden.

Terugblik lezing Jacques van der Neut van woensdag 18 september 2019,

We zijn ondertussen gewend aan het feit dat wanneer Jacques van der Neut bij ons een lezing geeft, hij zoveel publiek trekt dat de zaal bomvol zit. Ook nu weer veel leden, maar ook veel niet leden, die de aankondiging op de website of in 't Carillon gelezen hadden. Goede zaak dus.

Deze keer met weer een ander thema dan wij van hem gewend zijn. We kennen hem vooral als Biesboschboswachter en zijn verhalen over dit prachtige natuurgebied.

We hadden het kunnen weten: hoewel uitgaand van ontwikkelingen rondom de Haringvlietsluizen, eindigde ook deze lezing inderdaad weer in de Biesbosch.

Onze vicevoorzitter Julien Mariman opende de eerste lezing in alweer het twee en twintigste jaar van de Heemkundekring en heette daarna de heer Jacques van der Neut van harte welkom.

De titel van de lezing was:

Haringvlietsluizen op een kier; een snufje zout in de delta.

De aanleiding dat de Haringvlietsluizen werden gebouwd was natuurlijk de enorme watersnoodramp in 1953. 1836 mensen overleefden deze ramp niet.

De Westerschelde bleef open en in de Oosterschelde werd een pijlerdam gebouwd, die aan de onderkant open was.

Nadat de Haringvlietsluizen een feit waren, had dat natuurlijk erg veel invloed op het leven in het water in Haringvliet en Hollands Diep dat van zout naar zoet ging.

De Haringvlietsluizen liggen tussen Hellevoetsluis en Stellendam en werden op 2 november 1970 in gebruik genomen, waardoor de getijdenwerking in het Haringvliet en de Biesbosch aanzienlijk verminderde.

Dat er door de komst van de betonnen waterkering onvervangbare natuur verloren zou gaan, beschouwde de overheid destijds als een onvermijdelijk neveneffect.

Eind jaren tachtig komen er echter stemmen op om de mogelijkheden voor een ander, meer op de ontwikkeling van natuurwaarden gericht spuiregime van de Haringvlietsluizen op een rij te zetten. Een zienswijze die door de diverse waterschappen en agrarische organisaties bepaald niet met open armen werd ontvangen. Voor het te wijzigen beheer van de Haringvlietsluizen presenteerde Rijkswaterstaat vier varianten, variërend van het handhaven van de huidige situatie tot en met het gebruik van de sluisen als stormvloedkering. Om het proces vlot te trekken stelde men de zogenaamde Kiervariant voor, waarbij een beperkt deel van de sluisen openstaat en alleen bij een lage rivierafvoer wordt gesloten. Door de Kier wordt de monding van het Haringvliet brak en dat bevordert de visintrek.

Via een power point presentatie liet Jacques ons prachtige beelden zien van de Kwadenhoek, het zeegebied voor de sluisen. Vanuit een vliegtuig had hij foto's gemaakt van de door stromingen ontstane reliëfs op de zeebodem.

In het broedseizoen zet Natuurmonumenten altijd een gedeelte van het strand af, zodat de vogels in alle rust hun eieren uit kunnen broeden. De strandplevier, de stern en de drieteenstrandloper zijn in middels vasten gasten in dit gedeelte. En niet alleen hier, want zij hebben hun grenzen ook verlegd naar de Noordwaard, ondanks het feit dat het daar zoet water is.

Een historisch plaatje. In het voorjaar van 1994 voerde Rijkswaterstaat een praktijkproef uit met de Haringvlietsluizen, waarbij zout zeewater het Haringvliet mocht instromen. (foto: Jacques van der Neut)

In de brakwaterzone kunnen specifieke trekvisen zoals fint, zeeforel, zalm, driedoornige stekelbaars en zeeprick zich aan het zoete water aanpassen, voordat zij verder stroomopwaarts zwemmen. Door de Kiervariant komt er trouwens in een gebied als de Biesbosch geen centimeter meer getijdenverschil. Dat er in het zoetwatergetijdengebied zout water terecht komt, is een misverstand. De Biesbosch was voor de afsluiting in 1970 een zoetwatergetijdengebied en zal dat ook blijven.

Bij het huidige spuiregime van de Haringvlietsluizen spoelt zoetwatervis, zoals deze reusachtige meerval, tijdens het spuien naar 'buiten' en legt dan het loodje. (foto: Jeanne Soetens)

Wat we verder zagen in de prachtige natuurserie waren beelden van de Hoekse Waard, een broedplaats voor vogels en waar in het najaar het bezemkruid bloeit.

Op het riviereneiland Tiengemeten (1 gemet is ongeveer 0,3 hectare) staan nog de karkassen van oude boerderijen, Zij hebben deze speciaal laten staan zodat o.a. de bunzing een goede behuizing heeft.

De diverse zandplaten zitten overigens allemaal vol met zwartkopmeeuwen, die volgens Jacques viezeriken zijn omdat zij hun jongen onder spugen. Zij besteden niet zo veel aandacht aan hun nesten. Veelal verzamelen ze pindakaaspotten, want de restanten in die potten vinden ze lekker. Het gevolg is natuurlijk wel dat sommige vogels ook stukken glas naar binnen krijgen en daardoor sterven.

Op de nu volgroeide Hellegatsplaat grazen Schotse Hooglanders en zit een grote kolonie zilverreigers. Het is een gebied dat lijkt op de Biesbosch en zo kwamen we dan vanzelf aan bij deze, niet alleen door Jacques, zo geliefde streek.

Vooraf de Noordwaard had tot doel het water in Rijn en Maas bij hoge waterstanden meer ruimte geven. De boerderijen moesten wijken voor de natuur. Er werden terpen gecreëerd waar de boeren nieuwe boerderijen gebouwd hebben. Wat heel bijzonder is dat steeds meer vogels dit gebied weten te vinden.

Het was weer een zeer interessante lezing. We genoten van wat deze bijzondere man allemaal vertelde en fotografeerde. We hopen hem in de toekomst zeker nog eens te kunnen uitnodigen.

Excursie Heemkundekring 28-09-2019 naar Kasteel de Haar in Haarzuilens en rondleiding in Breukelen:

Rond 9 uur vertrokken we met 51 personen, met de bus van Dutax, naar kasteel de Haar, waar in het koetshuis de koffie met gebak al voor ons klaar stond. In de uitnodiging hadden we vooraf al informatie gekregen van Alice maar tijdens de rondleiding zijn we nog erg veel te weten gekomen. Drie belangrijke namen waren: de Haar, Rothschild en Cuypers. De Haar is het grootste kasteel van Nederland waar zeer luxe geleefd werd, aan geld was geen gebrek. Ze hadden destijds al elektrische verlichting en vloerverwarming.

We hebben veel luxe gastenkamers bewonderd, zelfs Coco Chanel, Brigit Bardot, Clark Gable en Roger Moore kwamen er regelmatig op bezoek. Vooral de keuken maakte veel indruk op ons, er waren erg veel koperen pannen te bewonderen.

Niet alleen het kasteel was prachtig, ook van de tuinen, die op dit moment prachtig in bloei stonden, hebben we genoten.

De lunch bij eetcafé het Regthuijs was heerlijk, wat een leuke bediening en mooi bruin café! Hierna vertrokken we in 2 groepen met een gids naar het dorp Breukelen. Breukelen bezit 155 Rijksmonumenten en 37 gemeentelijke monumenten. We bezochten de Nederlands Hervormde kerk, de armenhuisjes, het oude gemeentehuis en koetshuis wat in het park Boom en Bosch en aan de Vecht ligt, de oude bierbrouwerij en graanpakhuizen, het oude brugwachtershuisje en We hebben veel gehoord en gezien.

Ter afsluiting gingen we terug naar het Regthuijs waar we weer hartelijk werden ontvangen door het personeel met een drankje en een warm hapje. Rond 5 uur gingen we weer richting Made. Het was een geweldige dag!

Bevrijdingsfietstocht

Na maanden van door de werkgroep zoeken naar foto's en verhalen, was het dan op 2 en 9 november jl. zover dat wij u konden uitnodigen om de route met onze gidsen mee te fietsen en naar hun verhalen te luisteren.

Op 4 en 5 november 1944 waren Made en Drimmelen bevrijd, dus vonden wij het belangrijk om begin november de tocht te houden.

Bovendien was het 2 november Allerzielen, dus hoe symbolisch kan het zijn.

De dag begon met flinke buien en de eerste groep van tien personen vertrok dan ook met regen, echter niet voordat de cheque van € 1400 van de gemeente uit handen van wethouder Harry Bakker en Lilian Lambregts was ontvangen.

Om elf uur begon de zon te schijnen en die ging niet meer weg.

De fietstocht van ongeveer 20 kilometer begon op de Haasdijk, daar waar de Polen Made binnen waren gekomen en voerde de deelnemers langs punten waar heel wat te vertellen was.

De eerste groep had bij vijf monumenten, te weten het oude gemeentehuis, het Boerenmonument in Drimmelen, het Oorlogsmonument in Drimmelen, de Anne Frank boom en het Pools Monument een rode roos gelegd.

In de Geraniumstraat was een ruimte ingericht waar verschillende foto's te zien waren van kapotgeschoten huizen en boerderijen.

In Oud Drimmelen, bij de familie Van Schie, werden wij ontvangen met koffie en eigen gebakken appelgebak, wat wij ons natuurlijk goed lieten smaken.

In Drimmelen was een rustpost in de kerk en werden wij verwelkomd met muziek van Vera Lynn, een bijzondere ervaring. Hier waren speciale foto's te zien van mensen die leiding gaven in het

verzet en een vitrinekast met attributen over de bevrijding.

Daarna door op de fiets naar de protestante kerk in Made, waar ook een vitrinekast stond met o.a. een kinderlegitimatiebewijs. Bijzondere foto's kon men ook daar bekijken.

Gewezen werd op het geheime luikje in de preekstoel, waar ds. Van de Wal een pistool verborg. Koffie, waar Dick Heil voor gezorgd had, was er daarop in de Molshoop. De afsluiting was bij het Pools Monument, waar een bijzonder nawoord werd verteld.

Op 2 november mochten wij 53 deelnemers begeleiden en op 9 november waren dat er 80. Op de route sloten nog verschillende mensen aan.

Onderweg kwamen er vele verhalen bij, deelnemers hadden die zelf meegemaakt of zij hadden het van hun ouders of familie gehoord. De reacties en complimenten van de deelnemers waren overweldigend wat de leden van de werkgroep in dank ontvangen hebben. Onze jongste deelnemer was 10 jaar en de reden dat hij mee wilde fietsen was dat hij geschiedenis zo'n mooi vak vindt. Wellicht een toekomstig lid van de Heemkundekring!

Uit de regio

- Vanuit het BHIC ontvingen wij het onderstaande bericht:

De geestelijke, politieke en economische activiteiten van de Norbertinessen van de priorij Sint - Catharinadal in Oosterhout hebben veel sporen nagelaten in de vorm van archieven en handschriften, alle van groot belang voor de meest uiteenlopende onderzoeken. Deze zijn in te zien via het onderstaande e-adres, onder archieven.

www.bhic.nl

- Uitnodiging lezing in Geertruidenberg: " ontstaan / geschiedenis van het hertogdom Brabant"

Datum: donderdag 21 november 2019

Spreker: prof. dr. A.J. Bijsterveld

Locatie: Theaterzaal van Cultureel Centrum 'De Schattelijjn'.

Tijd: 20.00 uur (*inloop vanaf 19:30 uur*)

- Bij Erfgoed Brabant is het volgende boek verschenen :

Brabant, brug naar vrijheid, 75 persoonlijke levens veranderende oorlogsverhalen

Te bestellen bij de webshop van: info@erfgoedbrabant.nl

- In het kader van de themamaand 'Zij/Hij' op Brabantserfgoed.nl, heeft Julien Mariman een verhaal gepubliceerd over een bijzondere vrouw uit Made

via www.brabantserfgoed.nl/zij-hij kunt u zijn verhaal lezen.

Er verschenen in totaal 31 artikelen van heemkundigen, historici, archeologen, conservatoren en andere onderzoekers. Deze vijf artikelen werden het meest gelezen:

- [Een doodgewoon Brabants meisje](#)
- [Beerjagen in Veghel op een overspelige vrouw](#)
- [Doortje Bevers van de Langenberg](#)
- [Hoeveel leed kan een Madese vrouw verwerken](#)
- [Woordgeslacht in Brabants dialect](#)

Een mensenhart zoekt naar Waarheid

Een mensenhart zoekt vooral naar Vrede.

Bovenstaande tekst stond op de kaartjes van de rozen die wij tijdens de bevrijdingsfietsstocht bij onze monumenten neergelegd hebben.

Het bestuur van de Heemkundekring Made en Drimmelen wenst u allen nu al een hopelijk goed erfgoedjaar 2020.